

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та педагогіки**

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

нормативної навчальної дисципліни

підготовки доктора філософії
(назва освітньо-наукового рівня)

за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»

**Київ
2016**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та педагогіки**

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

**ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни**

підготовки доктора філософії
(назва освітньо-наукового рівня)
за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»

**Київ
2016**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Національний транспортний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри філософії та педагогіки, д. пед. н. Ципко В.В.

Робочу програму схвалено на засіданні Ради факультету транспортних та інформаційних технологій

Протокол № __ від «__» _____ 2016 року

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки вищої школи» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології».

Відповідно до реформування системи вищої освіти в Україні як складової процесу оновлення світових та європейських освітніх систем, важливо реалізовувати компетентнісну парадигму, яка зорієнтує PhD-студентів на підвищення психолого-педагогічної компетентності в цілому, педагогічної майстерності зокрема та осмислення власної позиції у професійному становленні фахівця. Навчальна дисципліна «Основи психології та педагогіки вищої школи» сприятиме засвоєнню PhD-студентами теоретичних знань в галузі психології та педагогіки вищої школи, яка є комплексною наукою, котра об'єднує і синтезує дані природничих наук, що стосуються процесів виховання, навчання і розвитку особистості; допоможе PhD-студентам розкрити таємниці свого внутрішнього світу, з'ясувати власну природу, визначити рушійні сили свого розвитку та сенс свого існування.

Структуру дисципліни складають теми: психологічні засади організації процесу навчання у вищій школі; психологічна характеристика суб'єктів педагогічного процесу у вищій школі; теоретичні основи педагогіки вищої школи; загальні основи організації процесу навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки вищої школи» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»

Мета:

- **знання** загальнометодологічних та загальнонаукових основ психології та педагогіки вищої школи, їх предмету, об'єкту, завдань; основних понять психології та педагогіки; специфіки щодо завдань вищої школи в контексті Болонського процесу; основних принципів освіти в Україні; структури системи освіти України, освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів; вимог до складу і змісту навчально-методичної документації з спеціальності та дисципліни; сутності нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі; принципів організації контрольних заходів і аналізу їх результатів.

- **вміння** використовувати отримані знання при аналізі психолого-педагогічних проблем; оперувати психолого-педагогічними принципами та категоріями в практичній фаховій діяльності; організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність; планувати навчальні заняття згідно з навчальним планом та програмою дисципліни; забезпечувати послідовність викладення матеріалу та міждисциплінарні зв'язки; розробляти і проводити заняття різних видів; аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: словесні, наочні, практичні; евристичний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: вхідний контроль, оперативний контроль, поточний контроль, підсумковий контроль.

В умовах інтеграції вищої освіти України у світовий і європейський освітній простір перед вищими навчальними закладами поставлено завдання «здійснювати

підготовку національної інтелігенції, сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації, вихованню її духовної еліти, примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів», формування «людини-творця на основі самоосвіти, саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення, моральної самозавершеності». Гуманізація освіти потребує від викладача вищої школи психологічної зверненості як до особистості студента, так і до себе, що підвищує вимоги до психолого-педагогічного забезпечення навчально-виховного процесу. Саме тому в підготовці PhD-студентів до науково-педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі виникає потреба у підвищенні теоретичних психолого-педагогічних знань, практичному оволодінні методами самопізнання та самовдосконалення забезпечення готовності до організації навчального процесу у вищій школі. Виконанню окреслених завдань у педагогічному соціумі сучасного ВНЗ, зокрема в процесі підготовки PhD-студентів сприяє курс «Основи психології та педагогіки вищої школи», що відображає розвиток світової та української наукової думки.

Згідно освітньо-професійної програми «Основи психології та педагогіки вищої школи» є нормативною навчальною дисципліною і вивчається протягом одного семестру. Загальний бюджет часу відповідно до ECTS становить 3 кредити, що дорівнює 90 годинам. Структурно навчальна дисципліна складається з 4 змістовних модулів, рівень засвоєння яких визначається за результатами 4 поточних модульних тестових контролів.

З метою якісного виконання завдань навчального курсу застосовується проблемно-діяльнісна технологія навчання, яка передбачає обов'язкову проблемно-пошукову спрямованість усіх видів занять, а також значне збільшення часу і завдань для самостійної та індивідуальної роботи PhD-студентів.

Основними видами занять під керівництвом викладача є лекції, самостійні заняття під керівництвом викладача та повторних модульних контролів.

З метою оцінки рівня оволодіння PhD-студентами навчальним матеріалом і стимулювання самостійної роботи здійснюється поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться під час семінарських занять та модульних контролів. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді іспиту.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологічні засади організації процесу навчання у вищій школі.

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: предмет, категорії, завдання. Місце психології в системі психологічних наук та її зв'язок з іншими науками. Принципи і методи психологічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика суб'єктів педагогічного процесу у вищій школі.

Психологічна характеристика студентського віку як періоду пізньої юності або ранньої дорослості. Суперечливості та кризи студентського віку. Проблеми соціалізації особистості студента та його адаптації до навчання у вищій школі. Психологічні особливості студентської групи, її структура. Міжособистісні стосунки в студентській групі. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.

Роль мотивації в навчально-професійній діяльності. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів та розвиток їх творчого потенціалу як майбутніх фахівців. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності, причини неуспішності і шляхи їх усунення.

Психолого-педагогічні особливості науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами: спілкування як форма контактної педагогічної взаємодії; труднощі та бар'єри у професійно-педагогічному спілкуванні. Протиріччя і конфлікти у педагогічній взаємодії та засоби їх регулювання. Вимоги до викладача як науково-педагогічного працівника вищого навчального закладу.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи педагогіки вищої школи.

Предмет, категорії та основні завдання педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук та її зв'язок з іншими науками. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки. Методи науково-педагогічного дослідження.

Вища освіта України: освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти. Система вищої освіти України: загальні засади побудови системи вищої освіти України; структура системи вищої освіти; оновлення системи вищої освіти.

Управління вищою освітою України.

Змістовий модуль 4. Загальні основи організації процесу навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Сутність поняття дидактики вищої школи, її мета, функції та завдання. Зміст освіти у вищій школі: поняття про зміст освіти у вищій школі та його проектування; характеристика навчальних планів, програм і підручників для вищої школи. Педагогічний процес у вищому навчальному закладі та особливості його організації: закони, закономірності і принципи навчання; методи і засоби навчання у вищій школі.

Загальна характеристика форм організації навчального процесу у вищій школі. Лекції та методика їх проведення. Семінарські, практичні та лабораторні заняття у вищій школі і методика їх проведення. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультацій. Самостійна робота студентів. Навчальна та виробнича практика студентів. Контроль навчальної діяльності студентів: функції, принципи, види та форми. Оцінка і оцінювання у вищій школі, засоби діагностики.

Поняття про педагогічні технології. Проблемне навчання у вищій школі. Використання ділових та рольових ігор у навчальному процесі ВНЗ. Кредитно-модульна (рейтингова) система навчання у вищій школі. Інформаційні технології навчання у ВНЗ. Контроль як складова навчального процесу у вищій школі, його функції та види. Методи та форми контролю навчальних досягнень студентів. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів; критерії та норми оцінювання успішності студентів за традиційною шкалою та шкалою ЄКТС.

3. Рекомендована література

1. Вища школа як соціальний інститут і механізм соціалізації молоді : монографія / кол. авт.: М. Михальченко (керівник), Т. Андрущенко, В. Баранівський, О. Бульвінська та ін. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 318 с.
2. Гулецька Я. Г., Коломієць С. С. Педагогіка та психологія вищої школи: електронний навчальний посібник для самостійної роботи студентів 5-го курсу ф-ту лінгвістики/Я. Г. Гулецька, С. С. Коломієць – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 230 с.
3. Гіптерс З. В. Психологія та педагогіка. Індивідуальна робота студентів: навч.-метод. посібник для студентів напрямів підготовки: 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» / укладач З. В. Гіптерс; ЛІБС УБС НБУ. – Львів, 2012. – 108 с.
4. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Навч. посіб. / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицька. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 256 с.
5. Жмура І.М. Забезпечення якості самостійної роботи студента: реалістично-прагматичний погляд викладача. Технології навчання / І.М. Жмура // Науково-методичний збірник. – Вип.12 – Рівне : НУВГП, 2010. – С. 59 – 66.
6. Інновації у вищій освіті : проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
7. Методичні рекомендації до складання програм навчальних дисциплін та робочих програм кредитних модулів [Текст] / Уклад. В. П. Головенкін. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 32 с.
8. Модернізація змісту вищої природничої і технічної освіти в умовах переходу до нанотехнологій. Монографія / Корсак К., Корсак Ю., Тарутіна З., Похресник А., Козлакова Г., Гуржій А. та ін. Серія «Модернізація вищої освіти: світоглядно-педагогічні проблеми». – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160 с.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mgu.com.ua/index.php?option=com_
10. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Боллюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
11. Про затвердження Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій. Спільний наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерства соціальної політики України від 20 квітня 2012 р. № 488/225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/29034/>.
12. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації. Наказ МОН України від 12.06.2014 № 711.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0728-14>.
13. Проект Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1013:1&catid=38:pub&Itemid=65.
14. Павелків Р. В. Загальна психологія: Підручник для студентів вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – К. : Кондор, 2011. – 325 с.

15. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні : монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С. ; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 156 с.
16. Реалізація компетентнісного підходу у процесі викладання гуманітарних дисциплін у вищій школі / Теоретико-методологічні засади модернізації змісту гуманітарної освіти у вищій школі України: Монографія / [К. Є. Балабанова, Н. М. Дем'яненко, Н. О. Двінська та ін.]; За заг. ред. Г. В. Онкович. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 282 с.
17. Руснак І. С., Іванчук М. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчально-методичний посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене / укладачі І. С. Руснак, М. Г. Іванчук – Чернівці: «Букрек», 2011. – 176 с.
18. Саух П. Ю. Сучасна освіта : портрет без прикрас [Текст]: монографія / П. Ю. Саух. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 381 с.
19. Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України – К. : ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.
20. Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_014.
21. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі : збірник наукових праць. Випуск VII. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – 250 с.
22. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Тетяна Іванівна Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
23. Теорія і практика навчання суспільствознавчих дисциплін у технічних університетах : [монографія] / Вікторія Віталіївна Ципко. – К.: НТУ, 2015. – 270 с.
24. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим. Курс лекцій: Навч. посіб. / Т. Ф. Цигульська. – К. : Наукова думка, 2010. – 192 с.
25. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2010. – 454 с.
26. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін : навч. посіб. / Петро Панасович Шляхтун. – К. : Академія, 2011. – 224 с.
27. European Network for Accreditation of Engineering Education [Electronic resource]: theoffic. site. – Brussels, 2013. – URL : <http://www.enaee.eu>, free. – Tit. from the screen (usage date: 10.06.2013).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит

Засоби діагностики успішності навчання – усне опитування, контрольна робота, тестування.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та педагогіки**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри філософії та педагогіки Богачевська І. В.

“ ” _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 122 «Комп’ютерні науки та інформаційні технології»

(шифр і назва спеціальності)

Інститут, факультет, відділення: факультет транспортних та інформаційних технологій

(назва інституту, факультету, відділення)

**Київ
2016**

Робоча програма «Основи психології та педагогіки вищої школи» для PhD-студентів за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології».

Розробники: доцент кафедри філософії та педагогіки, д. пед. н. Ципко В. В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії та педагогіки

Протокол № __ від «__» _____ 2016 року

Завідувач кафедри філософії та педагогіки

_____ (Богачевська І. В.)
(підпис)

© Ципко В. В., 2016 рік
© НТУ, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 1.1. “Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни”	Дисципліна професійної та практичної підготовки (вільного вибору аспіранта)	
Модулів – 2	Спеціальність: 122 «Комп’ютерні науки та інформаційні технології»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	-
Загальна кількість годин -90		Семестр	
		1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Третій рівень вищої освіти (доктор філософії)	Лекції	
		15 год.	-
		Практичні, семінарські	
		15 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
60 год.	-		
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: 1 семестр – іспит.			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50%

для заочної форми навчання

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки вищої школи» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології».

Відповідно до реформування системи вищої освіти в Україні як складової процесу оновлення світових та європейських освітніх систем, важливо реалізовувати компетентнісну парадигму, яка зорієнтує PhD-студентів на підвищення психолого-педагогічної компетентності в цілому, педагогічної майстерності зокрема та осмислення власної позиції у професійному становленні фахівця. Навчальна дисципліна «Основи психології та педагогіки вищої школи» сприятиме засвоєнню PhD-студентами теоретичних знань в галузі психології та педагогіки вищої школи, яка є комплексною наукою, котра об'єднує і синтезує дані природничих наук, що стосуються процесів виховання, навчання і розвитку особистості; допоможе PhD-студентам розкрити таємниці свого внутрішнього світу, з'ясувати власну природу, визначити рушійні сили свого розвитку та сенс свого існування.

Структуру дисципліни складають теми: психологічні засади організації процесу навчання у вищій школі; психологічна характеристика суб'єктів педагогічного процесу у вищій школі; теоретичні основи педагогіки вищої школи; загальні основи організації процесу навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки вищої школи» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»

Мета:

- **знання** загальнометодологічних та загальнонаукових основ психології та педагогіки вищої школи, їх предмету, об'єкту, завдань; основних понять психології та педагогіки; специфіки щодо завдань вищої школи в контексті Болонського процесу; основних принципів освіти в Україні; структури системи освіти України, освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів; вимог до складу і змісту навчально-методичної документації з спеціальності та дисципліни; сутності нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі; принципів організації контрольних заходів і аналізу їх результатів.

- **вміння** використовувати отримані знання при аналізі психолого-педагогічних проблем; оперувати психолого-педагогічними принципами та категоріями в практичній фаховій діяльності; організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність; планувати навчальні заняття згідно з навчальним планом та програмою дисципліни; забезпечувати послідовність викладення матеріалу та міждисциплінарні зв'язки; розробляти і проводити заняття різних видів; аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: словесні, наочні, практичні; евристичний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: вхідний контроль, оперативний контроль, поточний контроль, підсумковий контроль.

В умовах інтеграції вищої освіти України у світовий і європейський освітній простір перед вищими навчальними закладами поставлено завдання «здійснювати

підготовку національної інтелігенції, сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації, вихованню її духовної еліти, примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів», формування «людини-творця на основі самоосвіти, саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення, моральної самозавершеності». Гуманізація освіти потребує від викладача вищої школи психологічної зверненості як до особистості студента, так і до себе, що підвищує вимоги до психолого-педагогічного забезпечення навчально-виховного процесу. Саме тому в підготовці PhD-студентів до науково-педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі виникає потреба у підвищенні теоретичних психолого-педагогічних знань, практичному оволодінні методами самопізнання та самовдосконалення забезпечення готовності до організації навчального процесу у вищій школі. Виконанню окреслених завдань у педагогічному соціумі сучасного ВНЗ, зокрема в процесі підготовки PhD-студентів сприяє курс «Основи психології та педагогіки вищої школи», що відображає розвиток світової та української наукової думки.

Згідно освітньо-професійної програми «Основи психології та педагогіки вищої школи» є нормативною навчальною дисципліною і вивчається протягом одного семестру. Загальний бюджет часу відповідно до ECTS становить 3 кредити, що дорівнює 90 годинам. Структурно навчальна дисципліна складається з 4 змістовних модулів, рівень засвоєння яких визначається за результатами 4 поточних модульних тестових контролів.

З метою якісного виконання завдань навчального курсу застосовується проблемно-діяльнісна технологія навчання, яка передбачає обов'язкову проблемно-пошукову спрямованість усіх видів занять, а також значне збільшення часу і завдань для самостійної та індивідуальної роботи PhD-студентів.

Основними видами занять під керівництвом викладача є лекції, самостійні заняття під керівництвом викладача та повторних модульних контролів.

З метою оцінки рівня оволодіння PhD-студентами навчальним матеріалом і стимулювання самостійної роботи здійснюється поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться під час семінарських занять та модульних контролів. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді іспиту.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологічні засади організації процесу навчання у вищій школі.

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: предмет, категорії, завдання. Місце психології в системі психологічних наук та її зв'язок з іншими науками. Принципи і методи психологічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика суб'єктів педагогічного процесу у вищій школі.

Психологічна характеристика студентського віку як періоду пізньої юності або ранньої дорослості. Суперечливості та кризи студентського віку. Проблеми соціалізації особистості студента та його адаптації до навчання у вищій школі.

Психологічні особливості студентської групи, її структура. Міжособистісні стосунки в студентській групі. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.

Роль мотивації в навчально-професійній діяльності. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів та розвиток їх творчого потенціалу як майбутніх фахівців. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності, причини неуспішності і шляхи їх усунення.

Психолого-педагогічні особливості науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами: спілкування як форма контактної педагогічної взаємодії; труднощі та бар'єри у професійно-педагогічному спілкуванні. Протиріччя і конфлікти у педагогічній взаємодії та засоби їх регулювання. Вимоги до викладача як науково-педагогічного працівника вищого навчального закладу.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи педагогіки вищої школи.

Предмет, категорії та основні завдання педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук та її зв'язок з іншими науками. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки. Методи науково-педагогічного дослідження.

Вища освіта України: освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти. Система вищої освіти України: загальні засади побудови системи вищої освіти України; структура системи вищої освіти; оновлення системи вищої освіти. Управління вищою освітою України.

Змістовий модуль 4. Загальні основи організації процесу навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Сутність поняття дидактики вищої школи, її мета, функції та завдання. Зміст освіти у вищій школі: поняття про зміст освіти у вищій школі та його проектування; характеристика навчальних планів, програм і підручників для вищої школи. Педагогічний процес у вищому навчальному закладі та особливості його організації: закони, закономірності і принципи навчання; методи і засоби навчання у вищій школі.

Загальна характеристика форм організації навчального процесу у вищій школі. Лекції та методика їх проведення. Семінарські, практичні та лабораторні заняття у вищій школі і методика їх проведення. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультацій. Самостійна робота студентів. Навчальна та виробнича практика студентів. Контроль навчальної діяльності студентів: функції, принципи, види та форми. Оцінка і оцінювання у вищій школі, засоби діагностики.

Поняття про педагогічні технології. Проблемне навчання у вищій школі. Використання ділових та рольових ігор у навчальному процесі ВНЗ. Кредитно-модульна (рейтингова) система навчання у вищій школі. Інформаційні технології навчання у ВНЗ. Контроль як складова навчального процесу у вищій школі, його функції та види. Методи та форми контролю навчальних досягнень студентів. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів; критерії та норми оцінювання успішності студентів за традиційною шкалою та шкалою ЄКТС.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усь ого	у тому числі					ус бо го	у тому числі					
л		п	ла б	інд	с.р	л		п	ла б	ін д	с. р		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Основи психології вищої школи													
Змістовий модуль 1. Психологічні засади організації процесу навчання у вищій школі													
Тема 1. Психологія вищої школи як наука і навчальна дисципліна.	9	2	2			5							
Разом за змістовим модулем 1	9	2	2			5							
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика суб'єктів педагогічного процесу у вищій школі													
Тема 1. Студент як об'єкт і суб'єкт навчально-професійної діяльності у вищому навчальному закладі. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.	14	2	2			10							
Тема 2. Викладач як суб'єкт управління навчально-професійною діяльністю у вищому навчальному закладі.	14	2	2			10							
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4			20							
Модуль 2. Основи педагогіки вищої школи													
Змістовий модуль 3. Теоретичні основи педагогіки вищої школи													
Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи як науки та навчальної дисципліни.	9	2	2			5							
Тема 2. Вища освіта України. Система вищої	14	2	2			10							

освіти в Україні та управління нею.												
Разом за змістовим модулем 3	23	4	4			15						
Змістовий модуль 4. Загальні основи організації процесу навчання студентів у вищому навчальному закладі												
Тема 1. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у вищих навчальних закладах.	14	2	2			10						
Тема 2. Форми організації та сучасні технології навчання у вищій школі. Контроль навчальної діяльності студентів у вищій школі та оцінювання її результатів .	16	3	3			10						
Разом за змістовим модулем 4	30	5	5			20						
Усього годин по дисципліні	90	15	15			60	-	-	-	-	-	-

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 семестр		
1	Психологія вищої школи в системі підготовки науково-педагогічних працівників ВНЗ.	2
2	Психологічна характеристика студента як суб'єкта навчального процесу у вищому навчальному закладі.	2
3	Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ	2
4	Предмет та об'єкт педагогіки вищої школи.	2
5	Система вищої освіти в Україні.	2
6	Сутність процесу навчання у вищій школі.	2
7	Форми організації навчання у вищій школі.	3
	Разом 1 семестр	15

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія вищої школи як наука і навчальна дисципліна.	5
2	Студент як об'єкт і суб'єкт навчально-професійної діяльності у вищому навчальному закладі. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності.	10

3	Викладач як суб'єкт управління навчально-професійною діяльністю у вищому навчальному закладі.	10
4	Загальні основи педагогіки вищої школи як науки та навчальної дисципліни.	5
5	Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею.	10
6	Дидактика вищої школи. Зміст освіти у вищих навчальних закладах.	10
7	Форми організації та сучасні технології навчання у вищій школі. Контроль навчальної діяльності студентів у вищій школі та оцінювання її результатів .	10
	Разом 1 семестр	60

6. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

7. Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування.

Розподіл балів, які отримують PhD-студенти

1 семестр

Поточне тестування та самостійна робота										Сума	
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий Модуль 3			Змістовний модуль 4			100
T1	M1	T1	T2	M2	T1	T2	M3	T1	T2	M4	
10	20	10	10	20	10	20	30	10	20	30	

T1, T2 – теми змістових модулів.

M1, M2 – змістовні модулі

8. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Конспект опорних лекцій всіх тем курсу. Варіанти модульних контрольних робіт. Теоретичні питання для іспиту.

10. Рекомендована література

1. «Про вищу освіту»: Закон України № 2984 – III від 17.01. 2002 р. (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 9.
2. «Про інформацію»: Закон України від 23.06.2005 // Відомості Верховної Ради України. – 2005 – №1 .
3. «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12.
4. «Про наукову і науково-технічну експертизу»: Закон України від 10.02.1995 (станом на 09.02.2006) // Відомості Верховної Ради України. – № 2.
5. «Про авторське право і суміжні права»: Закон України від 23.12.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1993 – № 1.
6. «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку наукової сфери» від 16.05.2008: Указ Президента України // Відомості Верховної Ради України.
7. Наказ МОН молоді та спорту України від 14.09.2011 року № 1059 «Про затвердження «Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України».
8. Наказ МОН молоді та спорту України від 14.09.2011 року № 1059 «Про затвердження «Положення про спеціалізовану вчену раду».
9. Положення про організацію НДДС
- 10.«Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових працівників»
- 11.«Положення про порядок проведення кандидатських іспитів»,
- 12.«Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань»,

13.«Перелік спеціальностей наукових працівників»

14. Положення про кваліфікаційну роботу в Національній академії внутрішніх справ / [уклад.: Ірхін Ю.Б., Лигун Н.В., Полудьонна Н.С., та ін.] – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 32 с.

Основна література:

1. Вища школа як соціальний інститут і механізм соціалізації молоді : монографія / кол. авт.: М. Михальченко (керівник), Т. Андрущенко, В. Баранівський, О. Бульвінська та ін. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 318 с.
2. Гулецька Я. Г., Коломієць С. С. Педагогіка та психологія вищої школи: електронний навчальний посібник для самостійної роботи студентів 5-го курсу ф-ту лінгвістики/Я. Г. Гулецька, С. С. Коломієць – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 230 с.
3. Гіптерс З. В. Психологія та педагогіка. Індивідуальна робота студентів: навч.-метод. посібник для студентів напрямів підготовки: 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» / укладач З. В. Гіптерс; ЛІБС УБС НБУ. – Львів, 2012. – 108 с.
4. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Навч. посіб. / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицька. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 256 с.
5. Жмура І.М. Забезпечення якості самостійної роботи студента: реалістично-прагматичний погляд викладача. Технології навчання / І.М. Жмура // Науково-методичний збірник. – Вип.12 – Рівне : НУВГП, 2010. – С. 59 – 66.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mgu.com.ua/index.php?option=com_
7. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
8. Проект Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1013:1&catid=38:pub&Itemid=65.
9. Павелків Р. В. Загальна психологія: Підручник для студентів вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – К. : Кондор, 2011. – 325 с.
10. Руснак І. С., Іванчук М. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчально-методичний посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене / укладачі І. С. Руснак, М. Г. Іванчук – Чернівці: «Букрек», 2011. – 176 с.
11. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Тетяна Іванівна Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
12. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим. Курс лекцій: Навч. посіб. / Т. Ф. Цигульська. – К. : Наукова думка, 2010. – 192 с.
13. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2010. – 454 с.

Додаткова література:

1. Інновації у вищій освіті : проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
2. Методичні рекомендації до складання програм навчальних дисциплін та робочих програм кредитних модулів [Текст] / Уклад. В. П. Головенкін. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 32 с.
3. Модернізація змісту вищої природничої і технічної освіти в умовах переходу до нанотехнологій. Монографія / Корсак К., Корсак Ю., Тарутіна З., Похресник А., Козлакова Г., Гуржій А. та ін. Серія «Модернізація вищої освіти: світоглядно-педагогічні проблеми». – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160 с.
4. Про затвердження Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій. Спільний наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерства соціальної політики України від 20 квітня 2012 р. № 488/225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/29034/>.
5. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації. Наказ МОН України від 12.06.2014 № 711.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0728-14>.
6. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні : монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С. ; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 156 с.
7. Реалізація компетентнісного підходу у процесі викладання гуманітарних дисциплін у вищій школі / Теоретико-методологічні засади модернізації змісту гуманітарної освіти у вищій школі України: Монографія / [К. Є. Балабанова, Н. М. Дем'яненко, Н. О. Двінська та ін.]; За заг. ред. Г. В. Онкович. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 282 с.
8. Саух П. Ю. Сучасна освіта : портрет без прикрас [Текст]: монографія / П. Ю. Саух. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 381 с.
9. Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України – К. : ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.
10. Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_014.
11. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі : збірник наукових праць. Випуск VII. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – 250 с.
12. Теорія і практика навчання суспільствознавчих дисциплін у технічних університетах : [монографія] / Вікторія Віталіївна Ципко. – К.: НТУ, 2015. – 270 с.

13. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін : навч. посіб. / Петро Панасович Шляхтун. – К. : Академія, 2011. – 224 с.
14. European Network for Accreditation of Engineering Education [Electronic resource]: the offic. site. – Brussels, 2013. – URL : <http://www.enaee.eu>, free. – Tit. from the screen (usage date: 10.06.2013).